

К.Г. Танцюра,
аспірант
ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»

ЗМІНИ В ПОЛІТИЧНІЙ СИСТЕМІ КОСТА-РІКИ ПІСЛЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ 1948 Р.

Здійснено аналіз передумов становлення нових політичних сил в Коста-Ріці. Для кращого розуміння змін в політичній системі здійснено короткий екскурс у період правління лібералів у країні. Також коротко розглянуто причини громадянської війни 1948 р. в контексті політичної боротьби. Висвітлено процес створення політичних партій після громадянської війни 1948 р. в Коста-Ріці.

Ключові слова: *Коста-Ріка, політика, громадянська війна.*

Changes in the Political System of Costa Rica after the 1948 Civil War

The background of the formation of new political forces in Costa Rica has been analyzed. For a better understanding of the changes in the political system, a brief excursion to the period of the board of liberals in the country was made. The causes of the 1948 civil war in the context of political struggle are also briefly discussed. The process of forming political parties after the 1948 civil war in Costa Rica is covered.

Key words: *Costa Rica, politics, parties, civil war.*

Сучасні наукові дослідження, що стосуються Латинської Америки, в своїй більшості оминають Коста-Ріку. Задля кращого розуміння регіону та виявлення закономірностей і причин, що призвели до формування Коста-Ріки як однієї з найбільш успішних країн Латинської Америки, варто насамперед розглянути період після громадянської війни 1948 р. Війна

тривала 44 дні, з 12 березня по 24 квітня 1948 р. і стала відправною точкою для подальшої трансформації Коста-Ріки, зокрема її політичної сфери. Першою з таких важливих трансформацій було заснування Комуністичної Партії Коста-Ріки, підвалини якої було закладено ще в 1931 р. Згодом, у 1932 р. на політичній арені з'явилася Республіканська партія. Обидві партії були в опозиції до керівної ліберальної еліти. Власне ліберали були на вершині в період так званої Ліберальної Держави. Найважливішими змінами, здійсненими в країні за ліберального правління, було прийняття головного закону – Конституції Коста-Ріки (1871 р.), яка започаткувала ліберальний вектор розвитку країни. Окремі положення Конституції 1871 р. забороняли смертну кару і створювали комфортні умови для іноземних інвестицій. Згодом були створені та затверджені нові фіскальні, цивільні та військові закони, а також реформувалися культурна та освітня сфери країни. Зокрема було прийнято Закон про загальну середню освіту. Однією з найбільш значущих подій згаданого періоду було створення Об'єднаної фруктової компанії (United Fruit Company), транснаціональної корпорації, що контролювала виробництво та експорт бананів протягом наступного століття, і присутність якої в країні стала поштовхом для важливих соціальних рухів у ХХ ст. Важливо сказати про те, що в період Першої республіки було створено Міністерство охорони здоров'я. Також було запроваджено 8-годинний робочий день та ухвалено закон про охорону праці та соціальне забезпечення. Основні положення цього закону залишаються незмінними дотепер [4].

Слід зазначити, що в період правління лібералів не існувало жодного документа стосовно заборони чи обмеження створення нових політичних партій. Єдиним логічним поясненням появи нових політичних сил є невдоволення соціуму чинним порядком та виникнення нових потреб, які неможливо було задовольнити в межах старої ліберальної системи. Хоча багато істотних змін було зроблено саме в період правління лібералів, громадяни Коста-Ріки вимагали нового підходу до вирішення проблем.

Комуністична партія Коста-Ріки за десятиліття після свого створення в 1940-х рр. отримала 10 місць в парламенті і домоглася конституційної реформи та прийняття низки законів, зокрема закону про націоналізацію банківського сектору, закону про початкову освіту та соціальний захист. Під час громадянської війни 1948 р. в Коста-Ріці партія боролася на боці урядових сил та після закінчення військових дій її було оголошено поза законом, до прийняття в 1975 р. нової конституційної реформи, що скасувала заборону.

Республіканська партія, що створила потужну коаліцію з комуністами, була панівною політичною силою у 1932-1948 рр. Так, на президентських виборах 1940 р. переміг кандидат Республіканської партії Рафаель Анхель Кальдерон Гуардія, який ухвалив пакет реформ, відомих як соціальні гарантії [3], що серед інших змін, мали пункти, спрямовані на реформування трудового законодавства. Зокрема ці реформи пропонували подвійну оплату відпусток, право на страйк і компенсацію в разі звільнення без пояснення причин. Попри велику народну підтримку зазначеного пакету реформ, він викликав невдоволення еліт та аристократичних класів країни. Логічним наслідком стало формування опозиції на чолі з Хосе Фігересом Ферером, який у 1944 р. заснував Соціал-демократичну партію. Та результати виборів того ж року не стали несподіванкою, оскільки перемогу одержав представник Республіканської партії Теодоро Пікадо Міхальські.

Натомість, гостра боротьба між означеними політичними силами розгорнулася під час наступних виборчих перегонів. Процес обрання президента 1948 р. став показовим у контексті незадоволення еліт реформами. Кандидатом від керівної верхівки був Рафаель Анхель Кальдерон Гуардія, який представляв коаліційні сили Комуністичної та Республіканської партій. Кандидатом від опозиційної Соціал-демократичної партії, був Отіліу Улате Бланко, який за результатами підрахунку голосів здобув перемогу. Однак, 1 березня на засіданні виборчого конгресу, представниками якого здебільшого були члени Республіканської та Комуністичної партій, результати виборів було визнано недійсними через висновок, який наголошував на значній фальсифікації з обох боків [1]. Ця подія, фактично, стала відправною точкою для початку громадянської війни.

Після закінчення військових дій на території країни та здійснення необхідних для відновлення Коста-Ріки реформ на політичній арені з'явилися нові гравці: Партія національного визволення (далі – ПНВ) та Партія соціал-християнської єдності (далі – ПСХЄ). ПНВ було засновано в 1951 р. Хосе Фігересом Ферером, очільником повстанців в період громадянської війни 1948 р. Основні положення партії базуються на засадах соціалістичного інтернаціоналу, а саме Стокгольмській декларації принципів, яка проголошує важливими політичними цінностями свободу, справедливість та солідарність. Прикметним є те, що, створивши нову партію, лише за два роки Хосе Фігерес Ферер зміг виграти президентські вибори 1953 р., набравши близько 60% голосів. ПНВ й досі залишається однією з найвпливовіших партій у парламенті Коста-Ріки.

ПСХЄ перебувала в опозиції до партії Хосе Фігераса Ферера і вважає себе християнсько-демократичною партією, а також є членом Християнсько-демократичної організації Америки. Партію було засновано у 1983 р. з декількох окремих політичних сил. За основу партійної програми було взято настанови вже згаданого Рафаеля Анхеля Кальдерона Гуардії, який був президентом країни в 1940-х рр. Ця структура домінувала в політиці разом із Партією Національного визволення. Троє її представників, а саме Рафаель Анхель Кальдерон Фурньє, Мігель Анхель Родрігес та Абель Пачеко були очільниками держави в різні періоди її розвитку.

Підсумовуючи, можемо зробити висновок про те, що Коста-Ріка пройшла достатньо довгий шлях в процесі становлення демократичних інститутів та трансформації політичної сфери. На сучасному етапі політичний клімат в країні є досить стабільним.

Використані джерела та література:

1. Anulación de las elecciones – Página 4 – El Espíritu del 48. 2019. Anulación de las elecciones – Página 4 – El Espíritu del 48. URL: <https://elespiritudel48.org/anulacion-de-las-elecciones/4>.
2. Constitución Política de Costa Rica de 7 de diciembre de 1871. 1871. Constitución Política de Costa Rica de 7 de diciembre de 1871. URL: <https://archivos.juridicas.unam.mx/www/bjv/libros/4/1541/17.pdf>.
3. Las Garantías Sociales – El Espíritu del 48. 2019. Las Garantías Sociales – El Espíritu del 48. URL: <https://elespiritudel48.org/las-garantias-sociales/>.
4. Ley Constitutiva de la Caja Costarricense de Seguro Social N° 17 del 22 de Octubre, 1943. 2019. Ley Constitutiva de la Caja Costarricense de Seguro Social N° 17 del 22 de Octubre, 1943. URL: <https://costarica.eregulations.org/media/ley%20constitutiva%20de%20la%20caja%20costarricense%20de%20seguro%20social.pdf>.